

Skonsolidowany Raport Kwartalny Qsr 3/2008

(zgodnie z § 86 ust. 2 i § 87 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 października 2005 r. - Dz.U. Nr 209, poz. 1744)
dla emitentów o działalności wytwórczej, budowlanej, handlowej lub usługowej

za III kwartał roku obrotowego 2008 obejmującego okres od 2008-07-01 do 2008-09-30

zawierający skrócone skonsolidowane sprawozdanie finansowe według MSSF w walucie zł
oraz skrócone sprawozdanie finansowe według MSSF w walucie zł

data przekazania: 13 listopada 2008 roku

Wybrane skonsolidowane dane finansowe	w tysiącach złotych		w tysiącach EURO	
	III kwartały okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartały okres od 01.01.2007 do 30.09.2007	III kwartały okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartały okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przychody netto ze sprzedaży	872 291	811 000	254 706	211 672
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	23 214	10 185	6 778	2 658
Zysk (strata) brutto	15 413	10 368	4 501	2 706
Zysk (strata) netto przynależny akcjonariuszom jednostki dominującej	10 971	7 646	3 203	1 996
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	73 623	(82 311)	21 498	(21 483)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	107 552	(41 290)	31 405	(10 777)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(6 358)	105 521	(1 857)	27 541
Przepływy pieniężne netto, razem	174 817	(18 080)	51 046	(4 719)
Aktywa razem	822 194	829 182	241 233	220 187
Zobowiązania długoterminowe	30 574	38 147	8 970	10 130
Zobowiązania krótkoterminowe	418 711	442 573	122 850	117 524
Kapitał własny jednostki dominującej	358 086	342 576	105 063	90 970
Kapitał zakładowy	139 200	139 200	40 841	36 964
Średnia ważona liczba akcji	69 600 000	40 600 000	69 600 000	40 600 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,16	0,19	0,05	0,05
Wartość księgowa na jedną akcję w (zł / EUR)	5,14	8,44	1,51	2,24

Wybrane dane finansowe jednostki dominującej	w tysiącach złotych		w tysiącach EURO	
	III kwartały okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartały okres od 01.01.2007 do 30.09.2007	III kwartały okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartały okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przychody netto ze sprzedaży	771 180	675 863	225 182	176 401
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej	23 602	7 563	6 892	1 974
Zysk (strata) brutto	16 063	11 618	4 690	3 032
Zysk (strata) netto	12 674	9 809	3 701	2 560
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	49 686	(55 102)	14 508	(14 382)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	109 846	(39 631)	32 075	(10 344)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(4 053)	100 877	(1 183)	26 329
Przepływy pieniężne netto, razem	155 479	6 144	45 399	1 604
Aktywa razem	702 271	727 043	206 047	193 065
Zobowiązania długoterminowe	24 796	35 739	7 275	9 490
Zobowiązania krótkoterminowe	349 179	379 303	102 450	100 723
Kapitał własny	328 296	312 001	96 323	82 851
Kapitał zakładowy	139 200	139 200	40 841	36 964
Średnia ważona liczba akcji	69 600 000	40 600 000	69 600 000	40 600 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł / EUR)	0,18	0,24	0,05	0,06
Wartość księgowa na jedną akcję w (zł / EUR)	4,72	7,68	1,38	2,04

Skonsolidowany rachunek zysków i strat

	III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008	III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007	III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przychody ze sprzedaży	294 607	872 291	294 928	811 000
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	290 226	864 152	293 872	807 999
Przychody ze sprzedaży materiałów	4 381	8 139	1 056	3 001
Koszt własny sprzedaży	(283 356)	(809 694)	(278 095)	(755 806)
Zysk brutto ze sprzedaży	11 251	62 597	16 833	55 194
Pozostałe przychody operacyjne	10 747	16 379	6 822	16 696
Koszty sprzedaży	(5 664)	(14 904)	(4 273)	(13 696)
Koszty ogólnego zarządu	(8 269)	(23 143)	(5 318)	(16 110)
Pozostałe koszty operacyjne	(3 653)	(17 715)	(9 168)	(31 899)
Zysk z działalności operacyjnej	4 412	23 214	4 896	10 185
Przychody finansowe	4 796	11 658	3 431	16 655
Koszty finansowe	(3 931)	(19 459)	(3 865)	(16 472)
Udział w zysku jednostki stowarzyszonej	–	–	–	–
Zysk brutto	5 277	15 413	4 462	10 368
Podatek dochodowy	(306)	(3 583)	(653)	(2 523)
Zysk /(strata) netto	4 971	11 830	3 809	7 845
Przypisany:				
Akcjonariuszom jednostki dominującej	4 627	10 971	3 655	7 646
Akcjonariuszom mniejszościowym	344	859	154	199
	4 971	11 830	3 809	7 845
Zysk/(strata) na jedną akcję w złotych:				
– podstawowy z zysku za okres 12 miesięcy (zanualizowany)		0,22		0,34

Skonsolidowany bilans

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
AKTYWA				
Aktywa trwałe (długoterminowe)				
Rzeczowe aktywa trwałe	187 547	183 000	144 695	140 853
Wartości niematerialne	5 060	4 730	4 695	4 958
Wartość firmy z konsolidacji	4 263	4 263	–	–
Udziały w jednostkach zależnych	242	242	242	242
Udziały w pozostałych jednostkach	534	534	528	1 845
Lokaty długoterminowe	3 695	3 414	14 078	17 958
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3 412	1 413	–	–
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	41 067	48 234	33 126	43 353
	245 820	245 830	197 364	209 209
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)				
Zapasy	50 955	47 310	29 746	29 956
Należności z tytułu dostaw i usług	128 752	247 520	181 033	218 988
- do 12 miesięcy	126 994	245 770	179 261	217 025
- powyżej 12 miesięcy	1 758	1 750	1 772	1 963
Należności z tytułu podatku dochodowego	4 111	108	5 010	982
Pozostałe należności	24 652	27 951	36 294	32 356
Rozliczenia międzyokresowe	100 207	92 740	94 694	106 132
Lokaty krótkoterminowe	42 507	71 444	170 182	166 904
Inwestycje krótkoterminowe	36 396	6 907	57 690	31 233
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	188 794	105 368	13 977	32 155
	576 374	599 348	588 626	618 706
Aktywa długoterminowe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	–	–	1 267	1 267
SUMA AKTYWÓW	822 194	845 178	787 257	829 182

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
PASYWA				
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)				
Kapitał podstawowy	139 200	139 200	139 200	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	36 778	36 778	36 778	36 778
Kapitał zapasowy	162 999	161 866	142 793	142 793
Różnice kursowe z przeliczenia kapitałów jednostek zagranicznych	(6)	(23)	(10)	–
Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	19 115	15 621	28 350	23 805
	358 086	353 442	347 111	342 576
Kapitały akcjonariuszy mniejszościowych	14 823	14 497	2 432	5 886
Kapitał własny ogółem	372 909	367 939	349 543	348 462
Zobowiązania długoterminowe				
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	–	–	–	–
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	19 482	19 482	18 955	17 848
Pozostałe rezerwy	7 123	12 860	13 931	20 120
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	3 553	4 903	1 224	179
Pozostałe zobowiązania długoterminowe	416	1 334	–	–
	30 574	38 579	34 110	38 147
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	117 826	147 845	206 037	172 665
- do 12 miesięcy	110 619	140 262	199 264	165 213
- powyżej 12 miesięcy	7 207	7 583	6 773	7 452
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	16 494	29 544	11 340	7 076
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	155	7 575	–	6 409
Pozostałe zobowiązania	22 640	20 395	13 901	18 077
Rozliczenia międzyokresowe bierne	36 076	30 429	21 762	21 905
Przychody przyszłych okresów	225 520	202 872	150 564	216 441
	418 711	438 660	403 604	442 573
Zobowiązania razem	449 285	477 239	437 714	480 720
SUMA PASYWÓW	822 194	845 178	787 257	829 182
Wartość księgowa	358 086	353 442	347 111	342 576
Średnia ważona liczba akcji	69 600 000	69 600 000	47 850 000	40 600 000
Wartość księgowa na jedną akcję w złotych	5,14	5,08	7,25	8,44

Skonsolidowane aktywa i zobowiązania warunkowe

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
Należności z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	146 607	501 776	479 907	493 676
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie	39 915	39 266	38 610	38 741
Akredytywy	121 639	119 436	5 368	6 173
Razem aktywa warunkowe	308 161	660 478	523 885	538 590
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	647 253	653 433	594 726	590 554
Weksle wydane pod zabezpieczenie	140 031	130 962	145 371	149 486
Akredytywy	12 091	18 378	10 944	19 917
Razem zobowiązania warunkowe	799 375	802 773	751 041	759 957

Skonsolidowany rachunek przepływów pieniężnych

	III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008	III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007	III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk/(strata) brutto	5 277	15 413	4 462	10 368
Korekty o pozycje:				
Amortyzacja	101 734	58 210	(70 360)	(92 679)
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	3 862	11 174	3 224	9 190
Odsetki i dywidendy, netto	(180)	4 227	260	1 297
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	535	1 752	(5 266)	(3 468)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności	(489)	(770)	266	(2 322)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów	121 820	71 767	(14 665)	(57 107)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	(3 663)	(8 204)	(2 537)	(9 681)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(26 396)	(90 997)	(14 099)	15 717
Zmiana stanu rezerw	16 179	84 726	(48 049)	(42 639)
Podatek dochodowy zapłacony	(5 111)	(6 673)	6 222	17 531
Pozostałe	(5 934)	(11 211)	(575)	(22 328)
	1 111	2 419	4 859	1 131
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	107 011	73 623	(65 898)	(82 311)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	76	341	244	480
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(9 440)	(24 168)	(6 436)	(23 346)
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-
Sprzedaż aktywów finansowych	35 812	211 966	124 986	145 858
Nabycie aktywów finansowych	(36 183)	(55 019)	(64 341)	(167 866)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu przyjętych środków pieniężnych	-	(28 587)	-	-
Dywidendy i odsetki otrzymane	1 172	3 019	2 261	3 584
Splata udzielonych pożyczek	-	-	-	-
Udzielenie pożyczek	-	-	-	-
Pozostałe	-	-	-	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(8 563)	107 552	56 714	(41 290)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Wpływy z tytułu emisji akcji	-	-	-	104 400
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(77)	(243)	-	(74)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	2 625	6 899	9 513	13 138
Splata pożyczek/kredytów	(15 673)	(7 744)	(3 468)	(7 060)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	-	-	-	-
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom mniejszościowym	-	-	(550)	(550)
Odsetki zapłacone	(463)	(904)	(152)	(305)
Provizje bankowe	(1 428)	(4 380)	(1 228)	(4 048)
Pozostałe	(6)	14	-	20
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(15 022)	(6 358)	4 115	105 521
Zwiększenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	83 426	174 817	(5 069)	(18 080)
Różnice kursowe netto	-	-	-	-
Środki pieniężne na początek okresu	105 368	13 977	37 224	50 235
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym	188 794	188 794	32 155	32 155
O ograniczonej możliwości dysponowania	1 848	1 848	1 637	1 637

Skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych

	Kapitał akcyjny	Nadwyżka ze sprzedaży akcji poniżej ich wartości nominalnej	Kapitał zapasowy	Różnice kursowe z przeliczenia kapitałów	Zyski zatrzymane/(straty) niepokryte	Razem	Udziały akcjonariuszy mniejszościowych	Kapitał własny ogółem
Na 1 stycznia 2007 roku	34 800	36 778	132 127	–	26 825	230 530	6 237	236 767
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	10 666	–	(10 666)	–	–	–
Emisja akcji	104 400	–	–	–	–	104 400	–	104 400
Zysk za okres	–	–	–	–	7 646	7 646	199	7 845
Wyplacona dywidenda	–	–	–	–	–	–	(550)	(550)
Na 30 września 2007 roku	139 200	36 778	142 793	–	23 805	342 576	5 886	348 462
Na 1 stycznia 2008 roku	139 200	36 778	142 793	(10)	28 350	347 111	2 432	349 543
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	20 206	–	(20 206)	–	–	–
Zysk za okres sprawozdawczy	–	–	–	–	10 971	10 971	859	11 830
Różnice kursowe z przeliczenia kapitałów	–	–	–	4	–	4	2	6
Objęcie akcji w jednostce zależnej	–	–	–	–	–	–	11 530	11 530
Dywidenda wyplacona mniejszości	–	–	–	–	–	–	–	–
Na 30 września 2008 roku	139 200	36 778	162 999	(6)	19 115	358 086	14 823	372 909

Rachunek zysków i strat jednostki dominującej

	III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008	III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007	III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przychody ze sprzedaży	251 192	771 180	245 805	675 863
Przychody ze sprzedaży produktów i usług	247 920	766 166	245 016	673 727
Przychody ze sprzedaży materiałów	3 272	5 014	789	2 136
Koszt własny sprzedaży	(244 255)	(721 527)	(232 349)	(629 894)
Zysk brutto ze sprzedaży	6 937	49 653	13 456	45 969
Pozostałe przychody operacyjne	9 903	11 488	5 151	12 500
Koszty sprzedaży	(4 172)	(10 755)	(3 714)	(10 084)
Koszty ogólnego zarządu	(4 367)	(11 585)	(3 353)	(9 966)
Pozostałe koszty operacyjne	(3 049)	(15 199)	(8 764)	(30 856)
Zysk z działalności operacyjnej	5 252	23 602	2 776	7 563
Przychody finansowe	3 029	7 457	3 129	19 145
Koszty finansowe	(1 680)	(14 996)	(3 208)	(15 090)
Zysk brutto	6 601	16 063	2 697	11 618
Podatek dochodowy	(1 413)	(3 389)	(231)	(1 809)
Zysk /(strata) netto	5 188	12 674	2 466	9 809

Zysk/(strata) na jedną akcję w złotych:

– podstawowy z zysku za okres 12 miesięcy (zanalizowany)

0,23

0,38

Bilans jednostki dominującej

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
AKTYWA				
Aktywa trwałe (długoterminowe)				
Rzeczowe aktywa trwałe	122 462	117 692	108 241	105 137
Wartości niematerialne	3 278	2 774	3 002	3 131
Udziały w jednostkach zależnych	61 335	61 321	31 388	24 965
Udziały w pozostałych jednostkach	534	534	528	760
Lokaty długoterminowe	–	–	14 078	17 958
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	3 352	1 358	–	–
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	40 880	48 184	33 088	43 205
	231 841	231 863	190 325	195 156
Aktywa obrotowe (krótkoterminowe)				
Zapasy	37 864	29 663	26 639	27 312
Należności z tytułu dostaw i usług	111 800	222 177	154 759	196 195
- do 12 miesięcy	111 469	221 855	154 424	195 815
- powyżej 12 miesięcy	331	322	335	380
Należności z tytułu podatku dochodowego	4 104	–	3 123	–
Pozostałe należności	20 223	21 882	29 572	22 437
Rozliczenia międzyokresowe	62 363	55 299	68 093	66 738
Lokaty krótkoterminowe	37 451	66 680	166 129	163 364
Inwestycje krótkoterminowe	31 497	2 392	52 528	26 552
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	165 128	84 658	9 649	29 289
	470 430	482 751	510 492	531 887
Aktywa długoterminowe sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży	–	–	–	–
SUMA AKTYWÓW	702 271	714 614	700 817	727 043

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
PASYWA				
Kapitał własny				
Kapitał podstawowy	139 200	139 200	139 200	139 200
Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	36 778	36 778	36 778	36 778
Kapitał zapasowy	139 644	139 644	126 214	126 214
Zyski zatrzymane/ Niepokryte straty	12 674	7 486	13 430	9 809
Kapitał własny ogółem	328 296	323 108	315 622	312 001
Zobowiązania długoterminowe				
Oprocentowane kredyty bankowe i pożyczki	–	–	–	–
Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	17 853	17 853	17 853	16 945
Pozostałe rezerwy	6 943	12 722	13 598	18 794
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	–	–	–	–
	24 796	30 575	31 451	35 739
Zobowiązania krótkoterminowe				
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	106 813	136 824	184 156	141 232
- do 12 miesięcy	101 222	130 948	179 309	136 007
- powyżej 12 miesięcy	5 591	5 876	4 847	5 225
Bieżąca część oprocentowanych kredytów bankowych i pożyczek	–	5	–	–
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego	–	7 518	–	6 409
Pozostałe zobowiązania	13 413	13 162	10 493	13 383
Rozliczenia międzyokresowe bierne	24 072	20 046	13 392	13 234
Przychody przyszłych okresów	204 881	183 376	145 703	205 045
	349 179	360 931	353 744	379 303
Zobowiązania razem	373 975	391 506	385 195	415 042
SUMA PASYWÓW	702 271	714 614	700 817	727 043
Wartość księgowa	328 296	323 108	315 622	312 001
Średnia ważona liczba akcji	69 600 000	69 600 000	47 850 000	40 600 000
Wartość księgowa na jedną akcję w złotych	4,72	4,64	6,60	7,68

Aktywa i zobowiązania warunkowe jednostki dominującej

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	30 września 2007
Należności z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	137 025	491 706	470 530	472 894
Weksle otrzymane jako zabezpieczenie	48 330	46 989	46 988	36 906
Akredytywy	117 095	115 237	–	–
Razem aktywa warunkowe	302 450	653 932	517 518	509 800
Zobowiązania z tytułu gwarancji bankowych udzielonych w głównej mierze jako zabezpieczenie wykonania umów handlowych	585 268	600 606	577 702	563 063
Weksle wydane pod zabezpieczenie	72 266	72 266	72 266	72 220
Akredytywy	12 091	18 378	10 944	19 917
Razem zobowiązania warunkowe	669 625	691 250	660 912	655 200

Rachunek przepływów pieniężnych jednostki dominującej

	III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008	III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008	III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007	III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007
Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej				
Zysk/(strata) brutto	6 601	16 063	2 697	11 618
Korekty o pozycje:	83 200	33 623	(57 484)	(66 720)
Amortyzacja	2 707	7 965	2 511	7 083
(Zyski) straty z tytułu różnic kursowych	(420)	4 228	260	1 297
Odsetki i dywidendy, netto	710	1 446	(1 132)	(3 309)
(Zysk)/strata na działalności inwestycyjnej	(112)	782	201	(5 877)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu należności	112 036	52 308	(10 474)	(38 803)
(Zwiększenie)/ zmniejszenie stanu zapasów	(8 201)	(11 225)	(1 988)	(9 658)
Zwiększenie/ (zmniejszenie) stanu zobowiązań z wyjątkiem kredytów i pożyczek	(27 123)	(75 299)	(17 047)	(4 896)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	15 115	72 236	(34 556)	(8 391)
Zmiana stanu rezerw	(5 779)	(6 655)	6 389	18 304
Podatek dochodowy zapłacony	(5 733)	(12 163)	(1 806)	(22 615)
Pozostałe	-	-	158	145
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	89 801	49 686	(54 787)	(55 102)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej				
Sprzedaż rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	7	11	44	46
Nabycie rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych	(9 231)	(21 626)	(5 263)	(20 608)
Sprzedaż nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-
Nabycie nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-
Sprzedaż aktywów finansowych	26 434	197 899	124 723	141 684
Nabycie aktywów finansowych	(25 798)	(68 953)	(61 173)	(163 862)
Nabycie jednostki zależnej, po potrąceniu przejętych środków pieniężnych	-	-	-	-
Dywidendy i odsetki otrzymane	762	2 515	2 172	3 109
Splata udzielonych pożyczek	-	-	-	-
Udzielenie pożyczek	-	-	-	-
Pozostałe	-	-	-	-
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(7 826)	109 846	60 503	(39 631)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej				
Wpływy z tytułu emisji akcji	-	-	-	104 400
Splata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego	(28)	(93)	-	(74)
Wpływy z tytułu zaciągnięcia pożyczek/kredytów	-	14	3 468	7 062
Splata pożyczek/kredytów	(5)	(14)	(3 468)	(7 060)
Dywidendy wypłacone akcjonariuszom jednostki dominującej	-	-	-	-
Odsetki zapłacone	(33)	(121)	(21)	(63)
Provizje bankowe	(1 439)	(3 839)	(1 020)	(3 388)
Pozostałe	-	-	-	-
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(1 505)	(4 053)	(1 041)	100 877
Zwiększenie netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	80 470	155 479	4 675	6 144
Różnice kursowe netto	-	-	-	-
Środki pieniężne na początek okresu	84 658	9 649	24 614	23 145
Środki pieniężne na koniec okresu, w tym o ograniczonej możliwości dysponowania	165 128	165 128	29 289	29 289
	1 413	1 413	415	415

Sprawozdanie ze zmian w kapitałach własnych jednostki dominującej

	<i>Kapitał akcyjny</i>	<i>Nadwyżka ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej</i>	<i>Kapitał zapasowy</i>	<i>Zyski zatrzymane/ (straty) niepokryte</i>	<i>Kapitał własny ogółem</i>
Na 1 stycznia 2007 roku	34 800	36 778	115 568	10 646	197 792
Emisja akcji serii I	104 400	–	–	–	104 400
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	10 646	(10 646)	–
Zysk za okres	–	–	–	9 809	9 809
Na 30 września 2007 roku	139 200	36 778	126 214	9 809	312 001
Na 1 stycznia 2008 roku	139 200	36 778	126 214	13 430	315 622
Podział wyniku z lat ubiegłych	–	–	13 430	(13 430)	–
Zysk za okres	–	–	–	12 674	12 674
Na 30 września 2008 roku	139 200	36 778	139 644	12 674	328 296

KOMENTARZ DO SKRÓCONEGO SKONSOLIDOWANEGO RAPORTU KWARTALNEGO ZA III KWARTAŁ 2008 ROKU

Istotne zasady rachunkowości

Podstawa sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą kosztu historycznego, zmodyfikowaną dla instrumentów finansowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest przedstawione w złotych polskich („PLN”), a wszystkie wartości, o ile nie wskazano inaczej, podane są w tysiącach złotych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez spółki wchodzące w skład Grupy w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdza się istnienia okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuowania działalności przez Grupę.

Oświadczenie o zgodności

Zgodnie ze znolizowaną ustawą o rachunkowości, która weszła w życie 1 stycznia 2005 roku Grupa sporządza sprawozdanie finansowe zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości, Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej oraz związanymi z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej („MSSF przyjęte do stosowania w UE”). Na dzień zatwierdzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania do publikacji, biorąc pod uwagę toczący się w UE proces wprowadzania standardów MSSF oraz prowadzoną przez Grupę działalność, w zakresie stosowanych przez Grupę zasad rachunkowości nie ma różnicy między standardami MSSF oraz standardami MSSF przyjętymi przez Unię Europejską.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej („MSSF”) oraz MSSF przyjętymi do stosowania w UE. MSSF obejmują standardy i interpretacje zaakceptowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości („RMSR”) oraz Komisję ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej („KIMSF”). Grupa zastosowała MSSF według stanu obowiązującego na dzień 30 września 2008 roku.

Niektóre jednostki Grupy prowadzą swoje księgi rachunkowe zgodnie z polityką (zasadami) rachunkowości określonymi przez Ustawę z dnia 29 września 1994 roku o rachunkowości („Ustawa”) i wydanymi na jej podstawie przepisami („polskie standardy rachunkowości”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zawiera korekty nie zawarte w księgach rachunkowych jednostek Grupy wprowadzone w celu doprowadzenia sprawozdań finansowych tych jednostek do zgodności z MSSF.

Szacunki

Sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego zgodnie z MSSF wymaga dokonania szacunków i założeń, które wpływają na wielkości wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym, w tym w dodatkowych informacjach i objaśnieniach. Mimo, że przyjęte założenia i szacunki opierają się na najlepszej wiedzy Zarządów jednostek wchodzących w skład Grupy na temat bieżących działań i zdarzeń, rzeczywiste wyniki mogą się różnić od przewidywanych.

Waluta pomiaru i waluta sprawozdań finansowych

Walutą pomiaru Grupy i walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski.

Zmiany stosowanych zasad rachunkowości

W okresach objętym niniejszym skróconym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupa nie dokonała zmian stosowanych zasad rachunkowości.

Nowe standardy i interpretacje, które zostały opublikowane, a nie weszły jeszcze w życie

Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości lub Komitet ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej wydała MSSF 8 Segmenty działalności, który na dzień 30 września 2008 roku nie wszedł jeszcze w życie. MSSF 8 wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2009 roku.

W dniu 1 stycznia 2008 roku weszły w życie:

1. Interpretacja IFRIC 11: Grupa kapitałowa a płatności w formie akcji własnych

Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania wejście w życie powyższych standardów/interpretacji nie powoduje zmian w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym będących skutkiem zastosowania powyższych standardów bądź interpretacji po raz pierwszy.

Korekta błędów

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2008 roku oraz porównywalnych danych finansowych za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2007 roku nie dokonywano korekty błędów.

Zasady konsolidacji

Fabryka Kotłów RAFAKO S.A. jest jednostką dominującą Grupy RAFAKO i sporządza skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Fabryki Kotłów RAFAKO S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych sporządzone każdorazowo za okres 9 miesięcy zakończony dnia 30 września 2008 roku. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane chyba, że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli. Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce wtedy, gdy posiada ona bezpośrednio lub pośrednio, poprzez swoje jednostki zależne, więcej niż połowę liczby głosów w danej spółce, chyba, że możliwe jest do udowodnienia, że taka własność nie stanowi o sprawowaniu kontroli. Sprawowanie kontroli ma miejsce również wtedy, gdy jednostka dominująca ma możliwość kontrolowania polityki finansowej i operacyjnej danej jednostki.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych to inwestycje w jednostkach, na które jednostka dominująca bezpośrednio lub poprzez spółki zależne wywiera znaczący wpływ i które nie są ani jej jednostkami zależnymi, ani wspólnymi przedsięwzięciami. Rok obrotowy jednostek stowarzyszonych i jednostki dominującej jest jednakowy. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych są wykazywane w bilansie według ceny nabycia powiększonej o późniejsze zmiany udziału jednostki dominującej w aktywach netto tych jednostek, pomniejszonej o ewentualne odpisy z tytułu utraty wartości. Wartość bilansową inwestycji w dniu, w którym Grupa przestaje wywierać znaczący wpływ na jednostkę i przestaje ona być jednostką stowarzyszoną, traktuje się jako cenę jej nabycia w momencie jej początkowej wyceny jako składnika aktywów.

Przeliczanie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Transakcje wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu kursu obowiązującego w dniu zawarcia transakcji. Na dzień bilansowy skonsolidowane aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub, w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości skonsolidowanych aktywów. Skonsolidowane aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według kosztu historycznego wyrażonego w walucie obcej są wykazywane po kursie historycznym z dnia transakcji. Skonsolidowane aktywa i zobowiązania niepieniężne ujmowane według wartości godziwej wyrażonej w walucie obcej są przeliczane po kursie z dnia dokonania wyceny do wartości godziwej.

Następujące kursy zostały przyjęte dla potrzeb wyceny bilansowej:

	30 września 2008	30 czerwca 2008	31 grudnia 2007	28 września 2007
USD	2,3708	2,1194	2,4350	2,6647
EUR	3,4083	3,3542	3,5820	3,7775
GBP	4,2885	4,2271	4,8688	5,4049
CHF	2,1587	2,0907	2,1614	2,2762
SEK	0,3484	0,3554	0,3805	0,4102

Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według ceny nabycia/kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie oraz wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Wartość początkowa środków trwałych obejmuje ich cenę nabycia powiększoną o wszystkie koszty bezpośrednio związane z zakupem i przystosowaniem składnika majątku do stanu zdatnego do używania. W skład kosztu wchodzi również koszt wymiany części składowych maszyn i urządzeń w momencie poniesienia, jeśli spełnione są kryteria rozpoznania. Koszty poniesione po dacie oddania środka trwałego do używania, takie jak koszty konserwacji i napraw, obciążają rachunek zysków i strat w momencie ich poniesienia.

Grupa dokonała wyceny części środków trwałych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt na dzień 1 stycznia 2004 roku, który jest dniem przejścia na stosowanie MSSF.

Środki trwałe w momencie ich nabycia zostają podzielone na części składowe będące pozycjami o istotnej wartości, do których można przyporządkować odrębny okres ekonomicznej użyteczności. Częścią składową są również koszty generalnych remontów.

Amortyzacja jest naliczana metodą liniową przez szacowany okres użytkowania danego składnika aktywów, wynoszący:

Typ	Stawka amortyzacyjna	Okres
Grunty (prawa wieczystego użytkowania)	-	-
Budynki i budowle	od 1,58 % do 50,00 %	od 2 do 65 lat
Maszyny i urządzenia techniczne	od 6,67 % do 50,00%	od 2 do 15 lat
Urządzenia biurowe	od 10,00 % do 66,67%	od 1 do 10 lat
Środki transportu	od 6,67 % do 50,00 %	od 2 do 15 lat
Komputery	od 10,00 % do 50,00 %	od 2 do 5 lat

Do rzeczowych aktywów trwałych Grupa zalicza prawo wieczystego użytkowania gruntów. Ze względu na brak przesłanek wskazujących na cofnięcie lub brak możliwości odnowienia prawa wieczystego użytkowania działek gruntów położonych głównie na terenie zakładów produkcyjnych jednostek, podjęto decyzję o zakwalifikowaniu ww. prawa jako składnika rzeczowych aktywów trwałych niepodlegających amortyzacji tak, jak w przypadku gruntów.

Jeżeli przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaistniały okoliczności, które wskazują na to, że wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych może nie być możliwa do odzyskania, dokonywany jest przegląd tych aktywów pod kątem ewentualnej utraty wartości. Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości, a wartość bilansowa przekracza szacowaną wartość odzyskiwalną, wówczas wartość tych aktywów bądź ośrodków wypracowujących środki pieniężne, do których te aktywa należą jest obniżana do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna odpowiada wyższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej pomniejszonej o koszty sprzedaży lub wartości użytkowej.

Przy ustalaniu wartości użytkowej, szacowane przyszłe przepływy pieniężne są dyskontowane do wartości bieżącej przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ryzyka związanego z danym składnikiem aktywów. W przypadku składnika aktywów, który nie generuje wpływów pieniężnych w sposób znacząco samodzielny, wartość odzyskiwalna jest ustalana dla ośrodka wypracowującego środki pieniężne, do którego ten składnik należy. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są ujmowane w rachunku zysków i strat w pozycji koszt własny sprzedaży.

Dana pozycja rzeczowych aktywów trwałych może zostać usunięta z bilansu po dokonaniu jej zbycia lub w przypadku, gdy nie są spodziewane żadne ekonomiczne korzyści wynikające z dalszego użytkowania takiego składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia danego składnika aktywów z bilansu (obliczone jako różnica pomiędzy ewentualnymi wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danej pozycji) są ujmowane w rachunku zysków i strat w okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Inwestycje rozpoczęte dotyczą środków trwałych będących w toku budowy lub montażu i są wykazywane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Środki trwale w budowie nie podlegają amortyzacji do czasu zakończenia budowy i przekazania środka trwałego do używania.

Na koniec każdego roku obrotowego Grupa przeprowadza weryfikację środków trwałych pod kątem utraty wartości, przyjętego okresu ekonomicznej użyteczności oraz zastosowanej metody amortyzacji i, w razie konieczności, dokonuje stosowych korekt księgowych, mającymi wpływ na okres bieżący lub lata przyszłe. Jeżeli Grupa dokonuje remontu środka trwałego, który spełnia kryteria jego ujmowania w wartości aktywów, wówczas koszt remontu jest ujmowany w wartości bilansowej rzeczowych aktywów trwałych.

Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są jako koszty w momencie ich poniesienia według wzorcowego podejścia przedstawionego w MSR 23.

Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne są ujmowane według ceny nabycia lub kosztu wytworzenia z uwzględnieniem kosztów transakcji. Po początkowym ujęciu wartość nieruchomości inwestycyjnych pomniejszana jest o umorzenie i odpisy z tytułu utraty wartości. Nieruchomości inwestycyjne są usuwane z bilansu w przypadku ich zbycia lub w przypadku stałego wycofania danej nieruchomości inwestycyjnej z użytkowania, gdy nie są spodziewane żadne przyszłe korzyści z jej sprzedaży. Wszelkie zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości inwestycyjnej z bilansu są ujmowane w rachunku zysków i strat w tym okresie, w którym dokonano takiego usunięcia.

Przeniesienia aktywów do nieruchomości inwestycyjnych dokonuje się tylko wówczas, gdy następuje zmiana sposobu ich użytkowania potwierdzona przez zakończenie użytkowania składnika aktywów przez właściciela, zawarcie umowy leasingu operacyjnego lub zakończenie budowy bądź wytworzenia nieruchomości inwestycyjnej.

Wartości niematerialne

Wartości niematerialne nabyte w oddzielnej transakcji początkowo wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia. Cena nabycia wartości niematerialnych nabytych w transakcji połączenia jednostek gospodarczych jest równa ich wartości godziwej na dzień połączenia. Po ujęciu początkowym, wartości niematerialne są wykazywane w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia pomniejszonym o umorzenie i odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości. Nakłady poniesione na wartości niematerialne wytworzone we własnym zakresie, z wyjątkiem aktywowanych nakładów poniesionych na prace rozwojowe, nie są aktywowane i są ujmowane w kosztach okresu, w którym zostały poniesione.

Na dzień 1 stycznia 2004 roku Grupa dokonała wyceny części wartości niematerialnych według wartości godziwej i uznała tę wartość za zakładany koszt dla potrzeb MSSF 1.

Grupa ustala, czy okres użytkowania wartości niematerialnych jest ograniczony czy nieokreślony. Wartości niematerialne o ograniczonym okresie użytkowania są amortyzowane przez okres użytkowania oraz poddawane testom na utratę wartości każdorazowo, gdy istnieją przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Okres i metoda amortyzacji wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania są weryfikowane przynajmniej na koniec każdego roku obrotowego. Zmiany w oczekiwanym okresie użytkowania lub oczekiwanym sposobie konsumowania korzyści ekonomicznych pochodzących z danego składnika aktywów są ujmowane poprzez zmianę odpowiednio okresu lub metody amortyzacji, i traktowane jak zmiany wartości szacunkowych. Odpis amortyzacyjny składników wartości niematerialnych o ograniczonym okresie użytkowania ujmuje się w rachunku zysków i strat w ciężar tej kategorii, która odpowiada funkcji danego składnika wartości niematerialnych.

Z wyjątkiem prac rozwojowych, wartości niematerialne wytworzone przez jednostkę we własnym zakresie nie są ujmowane w aktywach, a nakłady poniesione na ich wytworzenie są ujmowane w ciężar rachunku zysków i strat za ten rok, w którym zostały poniesione.

Wartości niematerialne o nieokreślonym okresie użytkowania oraz te, które nie są użytkowane są corocznie poddawane weryfikacji pod kątem ewentualnej utraty wartości, w odniesieniu do poszczególnych aktywów lub na poziomie ośrodka wypracowującego środki pieniężne. W przypadku pozostałych wartości niematerialnych ocenia się co roku, czy wystąpiły przesłanki, które mogą świadczyć o utracie ich wartości. Okresy użytkowania są także poddawane corocznej weryfikacji, a w razie potrzeby, korygowane z efektem od początku roku obrotowego.

Do wartości niematerialnych o określonym okresie użytkowania stosuje się metodę liniową amortyzacji. Okres amortyzacji wartości niematerialnych wynosi od 2 do 10 lat.

Zyski lub straty wynikające z usunięcia wartości niematerialnych z bilansu są wyceniane według różnicy pomiędzy wpływami ze sprzedaży netto a wartością bilansową danego składnika aktywów i są ujmowane w rachunku zysków i strat w momencie jego wyksięgowania.

Podsumowanie zasad stosowanych w odniesieniu do wartości niematerialnych Spółki przedstawia się następująco:

	<i>Patenty i licencje</i>	<i>Oprogramowanie komputerowe</i>
Okresy użytkowania	Dla patentów i licencji użytkowanych na podstawie umowy zawartej na czas określony, przyjmuje się ten okres uwzględniając dodatkowy okres, na który użytkowanie może być przedłużone.	od 2 do 5 lat
Wykorzystana metoda	Amortyzowane przez okres umowy (od 5 do 10 lat) – metodą liniową	Amortyzowane metodą liniową.
Wewnętrznie wytworzone lub nabyte	Nabyte	Nabyte
Weryfikacja pod kątem utraty wartości / badanie wartości odzyskiwalnej	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.	Coroczna ocena czy wystąpiły przesłanki świadczące o wystąpieniu utraty wartości.

Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży

W sytuacji, kiedy składnik rzeczowych aktywów trwałych jest dostępny do sprzedaży w jego bieżącym stanie z uwzględnieniem zwyczajowo przyjętych warunków dla sprzedaży tego typu aktywa i jego sprzedaż, zgodnie z posiadanymi planami sprzedaży, jest wysoce prawdopodobna w okresie jednego roku, wówczas Grupa klasyfikuje dany składnik aktywów jako przeznaczony do sprzedaży. Wartość takiego składnika aktywów prezentowana w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy stanowi niższą z dwóch wartości: wartości bilansowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia.

Odzyskiwalna wartość aktywów długoterminowych

Na każdy dzień bilansowy jednostki wchodzące w skład Grupy dokonują oceny aktywów pod kątem istnienia przesłanek wskazujących na utratę ich wartości. W przypadku istnienia takiej przesłanki, dokonuje się formalnego oszacowania wartości odzyskiwalnej. W przypadku, gdy wartość bilansowa danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne przewyższa jego wartość odzyskiwaną, uznaje się utratę jego wartości i dokonuje odpisu aktualizującego jego wartość do poziomu wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalna jest jedną z dwóch wartości w zależności od tego, która z nich jest wyższa: wartością godziwą pomniejszoną o koszty zbycia lub wartością użytkową danego składnika aktywów lub ośrodka wypracowującego środki pieniężne.

Instrumenty finansowe

Instrumenty finansowe dzielone są na następujące kategorie:

- aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności,
- instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy,
- pożyczki i należności,
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności są to inwestycje o określonych lub możliwych do określenia płatnościach oraz ustalonym terminie wymagalności, które Grupa zamierza i ma możliwość utrzymać w posiadaniu do tego czasu. Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności wyceniane są według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrumenty finansowe nabyte w celu generowania zysku dzięki krótkoterminowym wahaniom ceny są klasyfikowane jako instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy. Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy są wyceniane w wartości godziwej, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. Zmiany wartości godziwej tych instrumentów finansowych uwzględniane są w przychodach lub kosztach finansowych.

Pożyczki i należności ujmowane są według zamortyzowanego kosztu.

Wszystkie pozostałe aktywa finansowe są aktywami finansowymi dostępnymi do sprzedaży. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży są ujmowane według wartości godziwej, nie potrącając kosztów transakcji, uwzględniając ich wartość rynkową na dzień bilansowy. W przypadku braku notowań giełdowych na aktywnym rynku i braku możliwości wiarygodnego określenia ich wartości godziwej metodami alternatywnymi, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wyceniane są w cenie nabycia skorygowanej o odpis z tytułu utraty wartości.

Dodatnią i ujemną różnicę pomiędzy wartością godziwą a ceną nabycia, po pomniejszeniu o podatek odroczone, aktywów dostępnych do sprzedaży (jeśli istnieje cena rynkowa ustalona na aktywnym rynku regulowanym albo których wartość godziwa może być ustalona w inny wiarygodny sposób), odnosi się na kapitał rezerwowy z aktualizacji wyceny. Spadek wartości aktywów dostępnych do sprzedaży spowodowany utratą wartości odnosi się do rachunku zysków i strat jako koszt finansowy.

Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności kwalifikowane są jako aktywa długoterminowe, jeżeli ich zapadalność przekracza 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy zaliczane są do aktywów obrotowych, jeżeli Zarząd ma zamiar zrealizować je w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Nabycie i sprzedaż aktywów finansowych rozpoznawane są na dzień dokonania transakcji. W momencie początkowego ujęcia są one wyceniane po cenie nabycia, czyli w wartości godziwej, obejmującej koszty transakcji.

Zobowiązania finansowe nie będące instrumentami finansowymi wycenianymi w wartości godziwej przez wynik finansowy, są wyceniane według zamortyzowanego kosztu przy użyciu metody efektywnej stopy procentowej.

Instrument finansowy zostaje usunięty z bilansu, gdy Grupa traci kontrolę nad prawami umownymi składającymi się na dany instrument finansowy; zazwyczaj ma to miejsce w przypadku sprzedaży instrumentu lub gdy wszystkie przepływy środków pieniężnych przypisane danemu instrumentowi przechodzą na niezależną stronę trzecią.

Wbudowane instrumenty pochodne

Wbudowane instrumenty pochodne są oddzielane od umów i traktowane jak instrumenty pochodne, jeżeli wszystkie z następujących warunków są spełnione:

- charakter ekonomiczny i ryzyko wbudowanego instrumentu nie są ściśle związane z ekonomicznym charakterem i ryzykiem umowy, w którą dany instrument jest wbudowany;
- samodzielny instrument z identycznymi warunkami realizacji jak instrument wbudowany spełniałby definicję instrumentu pochodnego;
- instrument hybrydowy (złożony) nie jest wykazywany w wartości godziwej, a zmiany jego wartości godziwej nie są odnoszone do rachunku zysków i strat.

Wbudowane instrumenty pochodne są wykazywane w podobny sposób jak samodzielne instrumenty pochodne, które nie są uznane za instrumenty zabezpieczające.

Zakres, w którym zgodnie z MSR 39 cechy ekonomiczne i ryzyko właściwe dla wbudowanego instrumentu pochodnego w walucie obcej są ściśle powiązane z cechami ekonomicznymi i ryzykiem właściwym dla umowy zasadniczej (głównego kontraktu) obejmuje również sytuacje, gdy waluta umowy zasadniczej jest walutą zwyczajową dla kontraktów zakupu lub sprzedaży pozycji niefinansowych na rynku dla danej transakcji.

Zapasy

Zapasy są wyceniane według niższej z dwóch wartości: ceny nabycia/kosztu wytworzenia i możliwej do uzyskania ceny sprzedaży netto.

Koszty poniesione na doprowadzenie każdego składnika zapasów do jego aktualnego miejsca i stanu, zarówno w odniesieniu do bieżącego, jak i poprzedniego roku, są ujmowane w następujący sposób:

Materiały	– w cenie nabycia ustalonej metodą „średniej ważonej”;
Produkty gotowe i produkty w toku	– koszt bezpośrednich materiałów i robocizny oraz odpowiedni narzut pośrednich kosztów produkcji ustalony przy założeniu normalnego wykorzystania mocy produkcyjnych, z wyłączeniem kosztów finansowania zewnętrznego.

Kwotę odpisów wartości zapasów do poziomu wartości netto możliwej do uzyskania oraz wszelkie straty w zapasach ujmuje się jako koszt okresu, w którym odpis lub strata miały miejsce.

Ceną sprzedaży netto możliwą do uzyskania jest szacowana cena sprzedaży dokonywana w toku zwykłej działalności gospodarczej, pomniejszona o koszty wykończenia i szacowane koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności

Należności z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych, z uwzględnieniem odpisu na nieściągalne należności. Termin zapadalności należności wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. Odpis aktualizujący na należności wątpliwe oszacowywany jest wtedy, gdy ściągnięcie pełnej kwoty należności przestało być prawdopodobne. Należności nieściągalne są odpisywane do rachunku zysków i strat w momencie stwierdzenia ich nieściągalności.

W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość należności jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie należności w związku z upływem czasu jest ujmowane jako przychody finansowe.

Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne i lokaty krótkoterminowe wykazane w bilansie obejmują środki pieniężne w banku i w kasie oraz lokaty krótkoterminowe o pierwotnym okresie zapadalności nie przekraczającym trzech miesięcy.

Saldo środków pieniężnych i ich ekwiwalentów wykazane w skonsolidowanym rachunku przepływów pieniężnych składa się z określonych powyżej środków pieniężnych i ich ekwiwalentów, pomniejszonych o niespłacone kredyty w rachunkach bieżących.

Do środków pieniężnych o ograniczonej możliwości dysponowania Grupa zalicza środki zgromadzone na rachunku ZFŚS oraz środki na lokatach pieniężnych oddane jako zabezpieczenie gwarancji dobrego wykonania kontraktów jednostek wchodzących w skład Grupy.

Oprocentowane kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne

W momencie początkowego ujęcia, wszystkie kredyty bankowe, pożyczki i papiery dłużne są ujmowane według ceny nabycia odpowiadającej wartości godziwej otrzymanych środków pieniężnych, pomniejszonej o koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki.

Po początkowym ujęciu oprocentowane kredyty, pożyczki i papiery dłużne są następnie wyceniane według zamortyzowanego kosztu, przy zastosowaniu metody efektywnej stopy procentowej. Przy ustalaniu zamortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane przy rozliczeniu zobowiązania.

Zyski i straty są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku naliczania odpisu.

Rezerwy

Rezerwy tworzone są wówczas, gdy na Grupie ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowo oczekiwany) wynikający ze zdarzeń przeszłych, i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu korzyści ekonomicznych oraz można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania. Jeżeli Grupa spodziewa się, że koszty objęte rezerwą zostaną zwrócone, na przykład na mocy umowy ubezpieczenia, wówczas zwrot ten jest ujmowany jako odrębny składnik aktywów, ale tylko wtedy, gdy jest rzeczą praktycznie pewną, że zwrot ten rzeczywiście nastąpi. Koszty dotyczące danej rezerwy są wykazane w rachunku zysków i strat po pomniejszeniu o wszelkie zwroty. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wielkość rezerwy jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie oraz ewentualnego ryzyka związanego z danym zobowiązaniem. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie rezerwy w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowania zewnętrznego.

Odprawy emerytalne i nagrody jubileuszowe

Zgodnie z zakładowymi systemami wynagradzania, pracownicy jednostek wchodzących w skład Grupy mają prawo do nagród jubileuszowych po przepracowaniu określonej liczby lat oraz do odpraw emerytalnych/rentowych w momencie przechodzenia na emeryturę/rentę.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami jednostki dokonują również odpisów na ZFŚS dla wywodzących się z nich emerytów. Grupa uznaje koszty z tych tytułów na bazie memorialowej.

Wysokość nagrody uzależniona jest od stażu pracy i przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Pracownicy otrzymują również jednorazowe wypłaty z tytułu przejścia na emeryturę. Odprawy rentowe przysługują pracownikom, którzy nabyli trwałą niezdolność do pracy. Wielkość wypłat zależy od stażu pracy oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Grupa tworzy rezerwę na przyszłe zobowiązania z tytułu odpraw emerytalnych i nagród jubileuszowych w celu przyporządkowania kosztów do okresów, których dotyczą. Według MSR 19 nagrody jubileuszowe są innymi długoterminowymi świadczeniami pracowniczymi, natomiast odprawy emerytalne są programami określonych świadczeń po okresie zatrudnienia. Wartość bieżąca tych zobowiązań na każdy dzień bilansowy jest obliczona przez niezależnego aktuarusza. Naliczone zobowiązania są równe zdyskontowanym płatnościom, które w przyszłości zostaną dokonane, z uwzględnieniem rotacji zatrudnienia i dotyczą okresu do dnia bilansowego. Informacje demograficzne oraz informacje o rotacji zatrudnienia oparte są o dane historyczne. Zyski i straty z obliczeń aktuarialnych są rozpoznawane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat.

Wycena aktuarialna świadczeń długo- i krótkoterminowych dokonywana jest na koniec każdego roku obrotowego.

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

Zobowiązania z tytułu dostaw i usług, których termin zapadalności wynosi zazwyczaj od 30 do 90 dni, są ujmowane i wykazywane według kwot pierwotnie zafakturowanych. Termin zapadalności zobowiązań wynikających z zatrzymanych rat gwarancyjnych upływa po zakończeniu okresu gwarancji. W przypadku, gdy wpływ wartości pieniądza w czasie jest istotny, wartość zobowiązań jest ustalana poprzez zdyskontowanie prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych do wartości bieżącej, przy zastosowaniu stopy dyskontowej brutto odzwierciedlającej aktualne oceny rynkowe wartości pieniądza w czasie. Jeżeli zastosowana została metoda polegająca na dyskontowaniu, zwiększenie zobowiązań w związku z upływem czasu jest ujmowane jako koszty finansowe.

Leasing

Umowy leasingu finansowego, które przenoszą na jednostki wchodzące w skład Grupy zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, są ujmowane w bilansie na dzień rozpoczęcia leasingu według niższej z następujących dwóch wartości: wartości godziwej środka trwałego stanowiącego przedmiot leasingu lub wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych. Opłaty leasingowe są rozdzielane pomiędzy koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania z tytułu leasingu w sposób umożliwiający uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe są ujmowane bezpośrednio w ciężar rachunku zysków i strat.

Środki trwale użytkowane na mocy umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: szacowany okres użytkowania środka trwałego lub okres leasingu.

Umowy leasingowe, zgodnie, z którymi leasingodawca zachowuje zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści wynikające z posiadania przedmiotu leasingu, zaliczane są do umów leasingu operacyjnego. Opłaty leasingowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

Przychody

Przychody są ujmowane w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że spółki wchodzące w skład Grupy uzyskają korzyści ekonomiczne związane z daną transakcją oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób. Przychody są rozpoznawane po pomniejszeniu o podatek od towarów i usług (VAT) oraz rabaty. Przy ujmowaniu przychodów obowiązują również kryteria przedstawione poniżej.

Sprzedaż produktów i usług

Przychody ze sprzedaży produktów i usług, obejmują otrzymane lub należne wpływy korzyści ekonomicznych, pomniejszone o kwoty potrącone w imieniu osób trzecich.

Przychody ze sprzedaży produktów są ujmowane, jeżeli znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności do towarów i produktów zostały przekazane nabywcy oraz gdy kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Przychody ze sprzedaży usług są ujmowane na podstawie stopnia zaawansowania realizacji transakcji, jeżeli kwotę przychodów można wycenić w wiarygodny sposób.

Umowy o usługę budowlaną

Umowy o usługę budowlaną to kontrakty handlowe związane z podstawową działalnością operacyjną jednostek wchodzących w skład Grupy, których przedmiotem jest budowa składnika aktywów lub zespołu aktywów, które są ze sobą ściśle powiązane lub wzajemnie zależne pod względem projektowym, technologicznym lub ze względu na ich funkcję użytkową czy ostateczne przeznaczenie lub sposób użytkowania. Większość umów zawieranych jest w cenach stałych i jest rozliczanych zgodnie z metodą stopnia zaawansowania kontraktu.

Przychody całkowite z kontraktów zawierają początkową kwotę przychodów ustaloną w umowie, oraz zmiany w trakcie wykonywania umowy z tytułu indeksacji cen, roszczeń, premii.

Zmiany w przychodach z umowy są uwzględniane, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że odbiorca zaakceptuje zmiany i kwoty przychodów wynikające z tych zmian, oraz wartość tych przychodów może być wiarygodnie wyceniona.

Na całkowity koszt kontraktu składają się koszty bezpośrednie, uzasadnione koszty pośrednie oraz wszystkie pozostałe koszty, którymi zgodnie z warunkami umowy, można obciążyć zleceniodawcę.

Aktualizacji całkowitych kosztów i przychodów na kontrakcie dokonuje się zawsze w przypadku istotnych zmian w warunkach finansowych realizacji kontraktu, ale nie rzadziej niż raz na pół roku.

Korekty powstałe na skutek aktualizacji szacunków całkowitych kosztów i przychodów kontraktu wpływają na wynik finansowy Grupy tego okresu sprawozdawczego, w którym przeprowadzona została weryfikacja.

Przychód na koniec okresu sprawozdawczego ustala się proporcjonalnie do stopnia zaawansowania realizacji kontraktu, po odliczeniu przychodów, które wpłynęły na wynik finansowy w poprzednich okresach sprawozdawczych.

Zaliczki (przedpłaty) uzyskane na poczet umowy i zafakturowane w myśl przepisów o VAT są wykazywane jako międzyokresowe rozliczenia przychodów.

Do wyliczenia stopnia zaawansowania realizacji kontraktu przyjmuje się koszty faktycznie poniesione, udokumentowane właściwymi dokumentami księgowymi oraz koszty faktycznie poniesione do końca okresu sprawozdawczego i dotąd nie zafakturowane, o ile można je w sposób wiarygodny wycenić.

Różnicę między kosztami zarachowanymi na wynik finansowy, współmiernymi do przychodów, a kosztami rzeczywiście poniesionymi wykazuje się jako korektę zapasów (z analityką na odpowiednie pozycje zapasów) i (lub) „Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe” (dla kosztów niefakturowanych).

Koszty umowy dotyczące przyszłej działalności związanej z umową, np. koszty materiałów dostarczonych na miejsce budowy lub przygotowanych do wykorzystania, które nie zostały jeszcze zainstalowane, zużyte lub zastosowane podczas robót związanych z umową – za wyjątkiem materiałów wytworzonych specjalnie dla celów umowy, nie bierze się pod uwagę przy określaniu stanu zaawansowania usługi. W kosztach poniesionych nie uwzględnia się również zaliczek dla podwykonawców z tytułu prac świadczonych w ramach umowy.

Jeśli na podstawie analizy wynika, iż szacunkowe koszty całkowite kontraktu przewyższą wiarygodne przychody z kontraktu (tzn. całkowity wynik na kontrakcie będzie stratą), wtedy cała strata na kontrakcie rozpoznawana jest w danym okresie obrotowym. Rezerwy na szacowane straty wykazuje się jako „Pozostałe rezerwy” długo- lub krótkoterminowe.

Jeżeli nie można w wiarygodny sposób oszacować wyniku umowy to przychody ujmuje się wyłącznie do wysokości poniesionych kosztów umowy, dla których istnieje prawdopodobieństwo ich odzyskania oraz koszty umowy ujmuje się jako koszty tego okresu, w którym zostały poniesione.

Rozliczanie kontraktów denominowanych w walucie innej niż złoty polski

Przychody zrealizowane i poniesione koszty w walutach obcych ewidencjonowane są w polskich złotych przeliczonych w oparciu o średni kurs NBP z dnia wystawienia faktury lub inny przewidziany w umowie.

Na każdy dzień bilansowy spółki z Grupy przeprowadzają analizę, dotyczącą struktury walutowej zawartych kontraktów w celu określenia, który kurs walutowy (kurs „forward” czy średni kurs NBP obowiązujący dla danej waluty na dzień bilansowy) w bardziej wiarygodny sposób przybliży całkowity wynik finansowy na kontraktach.

Jeśli nie jest możliwe wiarygodne oszacowanie wyniku kontraktu rozpoznaje się koszty poniesione w pełnej wysokości a przychody w wysokości nie przekraczającej wartości rozpoznanych kosztów, których odzyskanie jest prawdopodobne.

Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są ujmowane sukcesywnie w miarę ich narastania (z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej, stanowiącej stopę dyskontującą przyszłe wpływy gotówkowe przez szacowany okres użytkowania instrumentów finansowych) w stosunku do wartości bilansowej netto danego składnika aktywów finansowych.

Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez właściwe organy jednostek wchodzących w skład Grupy uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy.

Przychody z tytułu wynajmu

Przychody z tytułu wynajmu nieruchomości inwestycyjnych ujmowane są metodą liniową przez okres wynajmu w stosunku do otwartych umów.

Podatek dochodowy

Bieżące zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych są naliczane zgodnie z polskimi przepisami podatkowymi.

Na potrzeby sprawozdawczości finansowej, rezerwa na podatek dochodowy jest tworzona metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na podatek odroczony ujmowana jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy rezerwa na podatek odroczony powstaje w wyniku początkowego ujęcia wartości firmy lub początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mającej wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych i udziałów we wspólnych przedsięwzięciach – z wyjątkiem sytuacji, gdy terminy odwracania się różnic przejściowych podlegają kontroli inwestora i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Aktywa z tytułu podatku odroczonego ujmowane są w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać ww. różnice, aktywa i straty:

- z wyjątkiem sytuacji, gdy aktywa z tytułu odroczonego podatku dotyczące ujemnych różnic przejściowych powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów bądź zobowiązania przy transakcji nie stanowiącej połączenia jednostek gospodarczych i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania czy stratę podatkową oraz
- w przypadku ujemnych różnic przejściowych z tytułu inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku jest ujmowany w bilansie jedynie w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, iż w dającej się przewidzieć przyszłości ww. różnice przejściowe ulegną odwróceniu i osiągnięty zostanie dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie ujemnych różnic przejściowych.

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Rezerwa i aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego wykazywane są w bilansie w wartościach skompensowanych, jeżeli istnieje tytuł uprawniający do takiej kompensaty.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na podatek odroczoney wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według przewidywań będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana, przyjmując za podstawę stawki podatkowe (i przepisy podatkowe) obowiązujące na dzień bilansowy lub takie, których obowiązywanie w przyszłości jest pewne na dzień bilansowy.

Podatek dochodowy dotyczący pozycji ujmowanych bezpośrednio w kapitale własnym jest ujmowany w kapitale własnym, a nie w rachunku zysków i strat.

Zysk netto na akcje

Zysk netto na akcje dla każdego okresu jest obliczony poprzez podzielenie skonsolidowanego zysku netto za dany okres przez średnią ważoną liczbę akcji jednostki dominującej w danym okresie sprawozdawczym. Grupa nie prezentuje rozwodnionego zysku/straty na akcje, ponieważ nie występują rozważające potencjalne akcje zwykłe.

Informacje dotyczące segmentów działalności

Podstawowy wzór podziału sprawozdawczości Grupy oparty jest na segmentach branżowych, a uzupełniający na segmentach geograficznych. Organizacja i zarządzanie przedsiębiorstwem odbywają się w podziale na segmenty, odpowiednio do rodzaju oferowanych wyrobów i usług. Każdy z segmentów stanowi strategiczną jednostkę gospodarczą, oferującą inne wyroby i obsługującą inne rynki.

Grupa zazwyczaj rozlicza transakcje między segmentami w taki sposób, jakby dotyczyły one podmiotów niepowiązanych – przy zastosowaniu bieżących cen rynkowych.

Grupa wyodrębnia trzy segmenty działalności:

- segment obiektów energetycznych,
- segment urządzeń odpopielających (elektrofiltrów),
- segment zarządzania nieruchomościami.

Segment obiektów energetycznych oferuje dostawę i montaż urządzeń i obiektów energetycznych. Jest dostawcą parowych i wodnych kotłów energetycznych wraz z ich elementami, jak również urządzeń kotłowych zarówno dla energetyki zawodowej, jak i przemysłowej oraz instalacji umożliwiających ograniczenie emisji dwutlenku siarki do atmosfery. Grupa oferuje odsiarczanie spalin kilkoma metodami, są to: metoda mokra wapienna, metoda pól sucha i metoda sucha. Odbiorcami segmentu są głównie elektrownie i elektrociepłownie.

Segment urządzeń odpopielających jest dostawcą głównie elektrofiltrów, w tym elektrofiltrów suchych poziomych oraz filtrów workowych typu Pulse-jet. Wśród zrealizowanych projektów dominują głównie dostawy elektrofiltrów dla branży energetycznej.

Segment zarządzania nieruchomościami oferuje usługi zarządzania na rachunek własny, jak i na zlecenie nieruchomości mieszkalnymi i niemieszkalnymi. Wynajem nieruchomości, kupno, zagospodarowanie i ich sprzedaż. Wykonywanie drobnych robót budowlanych w zakresie zarządzanych nieruchomości.

Okres zakończony 30 września 2008 roku lub na dzień 30 września 2008 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem
	Obiekty energetyczne	Elektrofiltry	Nieruchomości	
Przychody				
Przychody segmentu ogółem	816 928	52 721	2 642	872 291
Koszt wytworzenia	(757 058)	(49 985)	(2 651)	(809 694)
Wynik				
Zysk (strata) segmentu	59 870	2 736	(9)	62 597
Pozostałe przychody (koszty) segmentu	(31 252)	(8 080)	(51)	(39 383)
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem i kosztami finansowymi	28 618	(5 344)	(60)	23 214
Koszty finansowe netto	(8 667)	671	195	(7 801)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem i udziałami mniejszości	19 951	(4 673)	135	15 413
Podatek dochodowy	(4 157)	625	(51)	(3 583)
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	15 794	(4 048)	84	11 830
Zysk/(strata) netto akcjonariuszy jednostki dominującej	14 744	(3 857)	84	10 971
Zysk/(strata) udziałowców mniejszościowych	1 050	(191)	–	859
Aktywa i zobowiązania				
Aktywa segmentu	709 290	97 660	15 244	822 194
Aktywa nieprzypisane	–	–	–	–
Aktywa ogółem	709 290	97 660	15 244	822 194
Zobowiązania segmentu	397 119	51 364	802	449 285
Zobowiązania nieprzypisane	–	–	–	–
Kapitały własne	312 171	46 296	14 442	372 909
Zobowiązania i kapitały ogółem	709 290	97 660	15 244	822 194
Pozostałe informacje dotyczące segmentu				
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(8 161)	(1 491)	(301)	(9 953)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(744)	(475)	(2)	(1 221)
Koszty poniesione w celu nabycia aktywów segmentu				
Nakłady inwestycyjne, w tym:				
Rzeczowe aktywa trwałe	(27 069)	(1 467)	(158)	(28 694)
Wartości niematerialne	(4 366)	(141)	(12)	(4 519)
Nakłady niepieniężne:				
rezerwa na naprawy gwarancyjne	(2 693)	–	–	(2 693)
rezerwa na straty na kontraktach	(6 967)	(156)	–	(7 123)
rezerwa na przyszłe koszty	(9 303)	(8 026)	–	(17 329)

Okres zakończony 30 września 2007 roku lub na dzień 30 września 2007 roku	Działalność kontynuowana			Działalność ogółem
	Obiekty energetyczne	Elektrofiltry	Nieruchomości	
Przychody				
Przychody segmentu ogółem	674 572	133 767	2 661	811 000
Koszt wytworzenia	(628 603)	(124 649)	(2 554)	(755 806)
Wynik				
Zysk (strata) segmentu	45 969	9 118	107	55 194
Pozostałe przychody (koszty) segmentu	(38 415)	(6 574)	(20)	(45 009)
Zysk (strata) z działalności kontynuowanej przed opodatkowaniem i kosztami finansowymi	7 554	2 544	87	10 185
Koszty finansowe netto	405	(362)	140	183
Zysk (strata) przed opodatkowaniem i udziałami mniejszości	7 959	2 182	227	10 368
Podatek dochodowy	(1 809)	(663)	(51)	(2 523)
Zysk (strata) netto za rok obrotowy	6 150	1 519	176	7 845
Zysk/(strata) netto akcjonariuszy jednostki dominującej	6 150	1 320	176	7 646
Zysk/(strata) udziałowców mniejszościowych	–	199	–	199
Aktywa i zobowiązania				
Aktywa segmentu	704 042	109 719	15 421	829 182
Aktywa nieprzypisane	–	–	–	–
Aktywa ogółem	704 042	109 719	15 421	829 182
Zobowiązania segmentu	414 891	64 937	892	480 720
Zobowiązania nieprzypisane	–	–	–	–
Kapitały własne	289 005	44 933	14 524	348 462
Zobowiązania i kapitały ogółem	703 896	109 870	15 416	829 182
Pozostałe informacje dotyczące segmentu				
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	(6 417)	(1 383)	(277)	(8 077)
Amortyzacja wartości niematerialnych	(666)	(435)	(12)	(1 113)
Koszty poniesione w celu nabycia aktywów segmentu				
Nakłady inwestycyjne, w tym:				
Rzeczowe aktywa trwałe	(20 707)	(2 073)	(65)	(22 845)
Wartości niematerialne	(18 966)	(1 560)	(59)	(20 585)
	(1 741)	(513)	(6)	(2 260)
Nakłady niepieniężne:				
rezerwa na naprawy gwarancyjne	(1 306)	(895)	–	(2 201)
rezerwa na straty na kontraktach	(18 794)	(1 326)	–	(20 120)
rezerwa na przyszłe koszty	(1 358)	–	–	(1 358)

Zakres skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie Fabryki Kotłów RAFAKO S.A. oraz sprawozdania finansowe jej jednostek zależnych. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe jest sporządzane zgodnie z MSR 27. Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości.

W dniu 30 września 2008 roku Grupa Kapitałowa RAFAKO składała się z jednostki dominującej i sześciu jednostek zależnych działających w branży energetycznej i handlowej.
W trzecim kwartale 2008 roku nie nastąpiły zmiany w składzie Grupy Kapitałowej.

W dniu 30 września 2007 roku Grupa Kapitałowa RAFAKO składała się z jednostki dominującej i pięciu jednostek zależnych działających w branży energetycznej i handlowej.
W trzecim kwartale 2007 roku nastąpiły zmiany w składzie Grupy Kapitałowej: w dniu 21 sierpnia 2007 roku zarejestrowana została spółka zależna RAFAKO ENGINEERING SOLUTION Sp. z o.o. z siedzibą w Belgradzie, w dniu 27 sierpnia 2007 roku została zarejestrowana spółka zależna RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. z siedzibą w Racibórz.

Wykaz jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej RAFAKO objętych konsolidacją sprawozdań finansowych:

<i>Nazwa i siedziba jednostki</i>	<i>Podstawowy przedmiot działalności (według PKD)</i>	<i>Właściwy sąd prowadzący rejestr oraz nr KRS</i>	<i>Zastosowana metoda konsolidacji</i>
RAFAKO S.A. Racibórz	Produkcja generatorów pary z wyjątkiem kotłów do centralnego ogrzewania gorącą wodą (28.30.A)	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 34143	pełna
ELWO S.A. Pszczyna	Produkcja pozostałych maszyn ogólnego przeznaczenia gdzie indziej nie sklasyfikowana, z wyjątkiem działalności usługowej (29.24.A)	Sąd Rejonowy w Katowicach KRS 53646	pełna
FPM S.A. Mikolów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych (29.21.Z)	Sąd Rejonowy w Katowicach KRS 15844	pełna
PALSERWIS Sp. z o.o.* Mikolów	Produkcja pieców, palenisk i palników piecowych (29.21.Z)	Sąd Rejonowy w Katowicach KRS 166867	pełna
PGL – DOM Sp. z o.o. Racibórz	Obsługa nieruchomości na własny rachunek (70.1)	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 58201	pełna
RAFAKO ENGINEERING Sp. z o.o. Racibórz	Działalność w zakresie projektowania budowlanego, urbanistycznego, technologicznego (74.20.A)	Sąd Rejonowy w Gliwicach KRS 287033	pełna
RAFAKO ENGINEERING SOLUTION Sp. z o.o. Belgrad	Działalność w zakresie projektowania technologicznego łącznie z doradztwem i sprawowaniem nadzoru dla budownictwa, przemysłu i ochrony środowiska (74203)	Agencja ds. Rejestrów Gospodarczych Republiki Serbii 20320524	pełna

*-jednostka zależna w 100% od FPM S.A., zależna pośrednio od Fabryki Kotłów RAFAKO S.A.

Wykaz jednostek zależnych, których sprawozdania finansowe nie zostały objęte konsolidacją ze względu na obecny status prawny tych jednostek ograniczający w sposób istotny sprawowanie nad nimi kontroli:

<i>Nazwa i siedziba Spółki</i>	<i>Przedmiot działalności podstawowej (według PKD)</i>	<i>Przyczyna odstąpienia od konsolidacji</i>	<i>Suma bilansowa na 30 września 2008</i>	<i>Przychody netto ze sprzedaży za III kwartały 2008</i>
RAFAKO-HANDELS AG Szwajcaria, Zurich*	Handel urządzeniami energetycznymi	Nieistotne dane finansowe	16	7

*- spółka nie prowadzi działalności, dane na dzień 31 grudnia 1996 roku

Udziały w jednostkach zależnych znajdujących się w stanie likwidacji lub nie prowadzących działalności objęte są w całości odpisem aktualizującym.

Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych

Na dzień 30 września 2008 roku jako inwestycje w jednostkach stowarzyszonych Grupa prezentuje wartość udziałów w spółce SANBEI-RAFAKO Sp. z o.o. z siedzibą w Zhangjiakou, Chiny, w której jednostka dominująca posiada udział w wysokości 26,23%. Podstawowym przedmiotem działalności SANBEI-RAFAKO jest produkcja i sprzedaż kotłów dla średnich i małych elektrowni. Spółka SANBEI-RAFAKO sporządza sprawozdania finansowe zgodnie z chińskimi standardami rachunkowości. Zdaniem Zarządu jednostki dominującej, Grupa nie wywiera znaczącego wpływu na jednostkę stowarzyszoną ze względu na ograniczoną w znacznym stopniu możliwość uczestniczenia w podejmowaniu decyzji na temat polityki operacyjnej i finansowej jednostki, wobec czego Grupa wykazuje daną inwestycję w cenie nabycia. Udziały w spółce o wartości wg ceny nabycia 4 644 tysiące złotych są w całości objęte odpisem aktualizującym z tytułu trwałej utraty wartości.

Zmiany w strukturze jednostki dominującej i jednostek zależnych objętych konsolidacją

W okresie sprawozdawczym nie nastąpiły zmiany w strukturze jednostki dominującej i jednostek zależnych objętych konsolidacją oraz nie nastąpiły zmiany w wyniku połączenia jednostek gospodarczych, przejęcia lub sprzedaży jednostek Grupy Kapitałowej, inwestycji długoterminowych, podziału, restrukturyzacji i zaniechania działalności.

Sezonowość lub cykliczność działalności Grupy

Działalność Grupy nie cechuje się sezonowością ani cyklicznością istotnie wpływającą na wynik finansowy Grupy.

Opis czynników i zdarzeń, w szczególności o nietypowym charakterze, mających znaczący wpływ na osiągnięte wyniki finansowe

W trzecim kwartale 2008 roku Grupa wypracowała skonsolidowany zysk netto w wysokości 4 971 tysięcy złotych, w tym skonsolidowany zysk netto przynależny akcjonariuszom jednostki dominującej w wysokości 4 627 tysięcy złotych.

Istotny wpływ na osiągnięty w trzecim kwartale skonsolidowany wynik netto miały:

a) zysk na działalności operacyjnej w wysokości 4 412 tysięcy złotych, w tym:

- zysk na sprzedaży (wraz ze zmianą stanu rezerw na kontrakty długoterminowe)	3 017 tys. zł
- otrzymane kary umowne za wadliwe wykonanie prac	1 908 tys. zł
- otrzymane odszkodowanie z tytułu kary umownej	1 718 tys. zł
- zmiana stanu rezerwy na niewykorzystane urlopy	880 tys. zł
- kary za nieterminową realizację dostaw	(1 640) tys. zł
- wynik z aktualizacji należności	(856) tys. zł
- zmiana stanu rezerw na gwarancje wraz z kosztami gwarancji	(642) tys. zł
inne	27 tys. zł

b) zysk na działalności finansowej w wysokości 865 tysięcy złotych, w tym:

- zysk ze sprzedaży krótkoterminowych papierów wartościowych oraz odsetki z tytułu lokat i oprocentowania rachunków bankowych	3 725 tys. zł
- saldo różnic kursowych	1 351 tys. zł
- odsetki od kredytów i pożyczek oraz prowizje bankowe i ubezpieczeniowe	(2 022) tys. zł
- wycena instrumentów finansowych	(1 866) tys. zł
- inne	(323) tys. zł

c) podatek dochodowy w wysokości 306 tysięcy złotych.

Do wyceny planowanych wielkości walutowych na kontraktach długoterminowych (których wynik ma istotny wpływ na poziom wyniku na sprzedaży) przyjęto kursy: 3,4083 złotych za 1 EUR, 2,3708 złotych za 1 USD oraz 4,2885 złotych za 1 GBP.

Emisja, wykup i spłata dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

Jednostki objęte konsolidacją w trzecim kwartale 2008 roku nie przeprowadzały emisji, wykupu i spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

Wypłacone lub zadeklarowane dywidendy

Jednostka dominująca i jednostki zależne nie wypłacały dywidendy, a ich Zarządy nie zadeklarowały jej wypłaty. Zgodnie z przyjętą polityką rachunkowości, dywidenda może być wypłacona jedynie z zysku pojedynczych jednostek wchodzących w skład Grupy, a nie w oparciu o skonsolidowany wynik Grupy Kapitałowej.

Zobowiązania warunkowe. Poręczenia i gwarancje

Na dzień 30 września 2008 roku Grupa nie udzieliła poręczeń i gwarancji podmiotom powiązanym. Wartość udzielonych na dzień 30 września 2008 roku gwarancji i poręczeń wewnątrz Grupy wynosi 12 847 tysięcy złotych.

Na dzień 30 września 2008 roku wartość gwarancji i poręczeń udzielonych kontrahentom Grupy przez banki, głównie z tytułu gwarancji „dobrego wykonania kontraktu” wyniosła 647 253 tysiące złotych, a wartość poręczeń udzielonych przez podmioty wchodzące w skład Grupy we własnym imieniu wyniosła 30 milionów złotych.

Na dzień 30 września 2008 roku wartość wystawionych przez Grupę weksli stanowiących zabezpieczenie wyniosła 140 031 tysięcy złotych, w tym dla jednostek powiązanych 220 tysięcy złotych. Wartość weksli wystawionych na dzień 30 września 2008 roku wewnątrz Grupy wynosi 14 101 tysięcy złotych. Na dzień 30 września 2008 roku wartość akredytyw bankowych otwartych na zlecenie Grupy wyniosła 12 091 tysięcy złotych.

Na dzień 30 września 2008 roku Grupa odnotowała istotny spadek poziomu należności warunkowych w kwocie 352,3 miliona złotych. Główną przyczyną zmniejszenia się tej pozycji aktywów warunkowych Grupy było zakończenie realizacji Umowy na projekt i budowę „pod klucz” dwóch instalacji odsiarczania spalin bloków nr 1-4 w Elektrowni Pątnów I zawartej z firmą PAK Odsiarczanie Sp. z o.o. Zabezpieczeniem zapłaty należności z tego kontraktu była gwarancja własna Zespołu Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. w kwocie 363,6 miliona złotych, która, na skutek zakończenia realizacji umowy i całkowitego rozliczenia należności z kontraktu, utraciła swoją ważność.

Odpisy aktualizujące wartość skonsolidowanych aktywów

	<i>Długoterminowe aktywa finansowe</i>	<i>Zapasy</i>	<i>Należności</i>	<i>Aktywno z tytułu podatku dochodowego</i>	<i>Naliczone przychody ze sprzedaży związane z wyceną kontraktów długoterminowych</i>
1 stycznia 2007	(12 226)	(5 118)	(18 291)	33 791	61 214
Zwiększenia	–	(365)	(8 456)	9 562	41 793
Zmniejszenia	1	313	3 156	–	–
30 września 2007	(12 225)	(5 170)	(23 591)	43 353	103 007
1 stycznia 2008	(12 225)	(4 647)	(12 993)	33 126	92 590
Zwiększenia	–	(626)	(1 639)	7 941	30 358
Zmniejszenia	–	141	597	–	(28 427)
30 września 2008	(12 225)	(5 132)	(14 035)	41 067	94 521

Odpisy aktualizujące wartość aktywów jednostki dominującej

	<i>Długoterminowe aktywa finansowe</i>	<i>Zapasy</i>	<i>Należności</i>	<i>Aktywno z tytułu podatku dochodowego</i>	<i>Naliczone przychody ze sprzedaży związane z nyceną kontraktów długoterminowych</i>
1 stycznia 2007	(12 219)	(4 035)	(17 165)	33 791	53 899
Zwiększenia	–	(365)	(8 028)	9 414	10 349
Zmniejszenia	–	–	2 871	–	–
30 września 2007	(12 219)	(4 400)	(22 322)	43 205	64 248
1 stycznia 2008	(12 219)	(4 000)	(11 888)	33 088	66 376
Zwiększenia	–	–	(694)	7 792	–
Zmniejszenia	–	–	–	–	(6 452)
30 września 2008	(12 219)	(4 000)	(12 582)	40 880	59 924

Zmiana stanu rezerw wykazanych w skonsolidowanym bilansie

	<i>rezerwa na przenidywane straty na kontraktach</i>	<i>rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne</i>	<i>rezerwa na urlopy</i>	<i>rezerwa na naprawy gwarancyjne</i>	<i>rezerwa na pozostałe koszty</i>	<i>rezerwa na podatek odroczoney</i>	<i>rezerwa na premie</i>	<i>nycena kontraktów długoterminowych</i>	<i>pozostałe rezerwy</i>
1 stycznia 2007	2 589	17 848	927	6 506	12 790	216	10 169	141 214	345
Zwiększenia	18 538	–	1 285	782	8 527	31	5 401	7 234	9 498
Zmniejszenia	(1 007)	–	(12)	(4 253)	(3 993)	(68)	(8 671)	(155)	(146)
30 września 2007	20 120	17 848	2 200	3 035	17 324	179	6 899	148 293	9 697
1 stycznia 2008	13 931	18 955	876	1 892	7 839	1 224	10 312	144 419	341
Zwiększenia	6 640	527	2 023	2 319	11 319	3 246	15 665	13 955	159
Zmniejszenia	(13 448)	–	(998)	(1 518)	(1 829)	(917)	(14 805)	(45 961)	(279)
30 września 2008	7 123	19 482	1 901	2 693	17 329	3 553	11 172	112 413	221

Zmiana stanu rezerw wykazanych w bilansie jednostki dominującej

	<i>rezerwa na przewidywane straty na kontraktach</i>	<i>rezerwa na nagrody jubileuszowe i odprawy emerytalne</i>	<i>rezerwa na urlopy</i>	<i>rezerwa na naprawy gwarancyjne</i>	<i>rezerwa na pozostałe koszty</i>	<i>rezerwa na podatek odroczoney</i>	<i>rezerwa na premie</i>	<i>wycena kontraktów długoterminowych</i>	<i>pozostałe rezerwy</i>
1 stycznia 2007	490	16 945	742	4 601	9 707	–	9 665	132 599	122
Zwiększenia	18 538	–	1 107	782	1 500	–	5 401	7 234	9 481
Zmniejszenia	(234)	–	–	(3 243)	(3 993)	–	(8 187)	–	(122)
30 września 2007	18 794	16 945	1 849	2 140	7 214	–	6 879	139 833	9 481
1 stycznia 2008	13 598	17 853	626	1 555	1 358	–	9 681	140 006	172
Zwiększenia	6 582	–	1 618	2 319	7 974	–	14 941	–	127
Zmniejszenia	(13 237)	–	(907)	(1 181)	(187)	–	(13 810)	(45 961)	(214)
30 września 2008	6 943	17 853	1 337	2 693	9 145	–	10 812	94 045	85

Nabycie i zbycie składników środków trwałych w Grupie

	<i>III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008</i>	<i>III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008</i>	<i>III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007</i>	<i>III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007</i>
Zbycie środków trwałych	71	474	297	533
Nabycie środków trwałych	7 944	24 175	5 877	20 585

Nabycie i zbycie składników środków trwałych w jednostce dominującej

	<i>III kwartał 2008 okres od 01.07.2008 do 30.09.2008</i>	<i>III kwartały 2008 narastająco okres od 01.01.2008 do 30.09.2008</i>	<i>III kwartał 2007 okres od 01.07.2007 do 30.09.2007</i>	<i>III kwartały 2007 narastająco okres od 01.01.2007 do 30.09.2007</i>
Zbycie środków trwałych	–	134	44	46
Nabycie środków trwałych	7 238	21 630	5 274	18 966

Informacje o postępowaniach toczących się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej

Na dzień 30 września 2008 roku nie toczą się postępowania dotyczące zobowiązań albo wierzytelności jednostki dominującej lub jednostek od niej zależnych, których łączna wartość stanowiłaby odpowiednio co najmniej 10% kapitałów własnych jednostki dominującej.

Korekty błędów podstawowych z lat ubiegłych

W skonsolidowanych sprawozdaniach za okres 9 miesięcy zakończony 30 września 2008 roku oraz 30 września 2007 roku Grupa nie dokonała korekty błędów podstawowych.

Zerwanie lub niedotrzymanie warunków umowy

W okresie sprawozdawczym oraz do dnia sporządzenia niniejszego skróconego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie wystąpiło zerwanie lub niedotrzymanie warunków umowy, które nie zostało zabezpieczone.

Transakcje z podmiotami powiązаныmi

W trzecim kwartale 2008 roku i 2007 roku nie miały miejsca transakcje z podmiotami powiązаныmi, których wartość przekroczyła wyrażoną w złotych równowartość kwoty 500 000 EUR i które nie były transakcjami typowymi i rutynowymi, zawieranyymi na warunkach rynkowych pomiędzy jednostkami powiązаныmi. Charakter i warunki zawieranych transakcji wynikały z bieżącej działalności operacyjnej, prowadzonej przez Grupę Kapitałową.

Zwięzły opis istotnych dokonań lub niepowodzeń Grupy w trzecim kwartale 2008 roku

W dniu 4 sierpnia 2008 roku jednostka dominująca podpisała skutecznie umowę z firmą Elektromontaż-Poznań S.A. (Wykonawca) na kwotę 38,8 miliona złotych. Przedmiotem umowy jest zaprojektowanie, dostawa, montaż oraz uruchomienie systemu wyprowadzenia mocy oraz systemu branży elektrycznej przeznaczonych dla mokrej instalacji odsiarczania spalin w Elektrociepłowni Siekierki w Warszawie, w terminie do grudnia 2011 roku.

Realizowalność należności od firmy ELEKTRIM-MEGADEX S.A. (jednostka zależna od spółki ELEKTRIM S.A.)

Na dzień sporządzenia niniejszego raportu należności netto jednostki dominującej od ELEKTRIM – MEGADEX S.A. - spółki zależnej od ELEKTRIM S.A. wynosiły 14,1 miliona złotych.

Na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania finansowego, w ocenie Zarządu jednostki dominującej, stopień koncentracji należności od ELEKTRIM – MEGADEX S.A. nie będzie miał negatywnego wpływu na sytuację płatniczą Grupy.

Stanowisko Zarządu odnośnie możliwości zrealizowania wcześniej publikowanych prognoz

Grupa nie publikowała prognoz na 2008 rok.

Akcjonariusze posiadający co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na WZ RAFAKO S.A., jednostki dominującej:**ELEKTRIM S.A. ***

	<i>Stan na 11.08.2008</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 13.11.2008</i>
liczba akcji i głosów na ZWZ	8 682 189	–	–	8 682 189
udział w kapitale zakładowym i na ZWZ	12,47%	–	–	12,47%

*) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 27 kwietnia 2007 roku

Laris Investment Sp. z o.o.*

	<i>Stan na 11.08.2008</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 13.11.2008</i>
liczba akcji i głosów na WZ	26 064 251	–	–	26 064 251
udział w kapitale zakładowym i na ZWZ	37,45%	–	–	37,45%

*) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 27 kwietnia 2007 roku

BZ WBK AIB Asset Management S.A. (klienci)*

	<i>Stan na 11.08.2008</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 13.11.2008</i>
liczba akcji i głosów na WZ	15 398 365	1 395 248	–	16 793 613
udział w kapitale zakładowym i na WZ	22,12%	2,01%	–	24,13%
w tym:				

Fundusze Inwestycyjne, których organem jest BZ WBK AIB Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., zarządzane przez BZ WBK AIB Asset Management S.A. (Arka BZ WBK Akcji FIO, Arka BZ WBK Rozwoju Nowej Europy FIO, Arka BZ WBK Energii FIO, Arka BZ WBK Akcji Środkowej i Wschodniej Europy FIO, Arka BZ WBK Stabilnego Wzrostu FIO, Arka BZ WBK Zrównoważony FIO, Arka BZ WBK Lukas FIO)**

liczba akcji i głosów na WZ	8 413 216	–	–	8 413 216
udział w kapitale zakładowym i na WZ	12,09%	–	–	12,09%
w tym:				
Arka BZ WBK Akcji FIO***				
liczba akcji i głosów na WZ	3 495 732	–	–	3 495 732
udział w kapitale zakładowym i na WZ	5,02%	–	–	5,02%

*) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 16 września 2008 roku

**) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 7 lipca 2008 roku

***) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 24 sierpnia 2007 roku

Pioneer Pekao Investment Management S.A. (klienci)*

	<i>Stan na 11.08.2008</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 13.11.2008</i>
liczba akcji i głosów na WZ	6 879 050	–	–	6 879 050
udział w kapitale zakładowym i na WZ	9,88%	–	–	9,88%
w tym:				

Fundusze Inwestycyjne, których organem jest Pioneer Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A., zarządzane przez Pioneer Pekao Investment Management S.A. (Pionier Akcji Polskich FIO, Pionier Małych i Średnich Spółek Rynku Polskiego FIO, Pionier Średnich Spółek Rynku Polskiego FIO, Pionier Stabilnego Wzrostu)*

liczba akcji i głosów na WZ	6 879 050	–	–	6 879 050
udział w kapitale zakładowym i na WZ	9,88%	–	–	9,88%
w tym:				
Pionier Akcji Polskich FIO **				
liczba akcji i głosów na WZ	3 318 619	–	–	3 318 619
udział w kapitale zakładowym i na WZ	4,77%	–	–	4,77%

*) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 16 listopada 2007 roku

**) stan akcji na podstawie zawiadomienia z dnia 8 sierpnia 2008 roku

Zestawienie zmian w stanie posiadania akcji RAFAKO S.A. lub uprawnień do nich (opcji) przez osoby zarządzające i nadzorujące jednostek należących do Grupy Kapitałowej objętych konsolidacją, zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, w okresie od przekazania poprzedniego raportu kwartalnego

Zgodnie z posiadanymi przez RAFAKO S.A. informacjami, wg stanu na dzień sporządzenia niniejszego raportu, stan akcji RAFAKO S.A. będących w posiadaniu członków władz Spółek wchodzących w skład Grupy objętych konsolidacją uległ zmianie w stosunku do stanu na dzień przekazania poprzedniego skonsolidowanego raportu kwartalnego i przedstawia się następująco:

	<i>Stan na 11.08.2008</i>	<i>Zwiększenia stanu posiadania</i>	<i>Zmniejszenia stanu posiadania</i>	<i>Stan na 13.11.2008</i>
Osoby nadzorujące RAFAKO S.A.	–	–	–	–
Osoby zarządzające RAFAKO S.A.:	8 433	14 450	–	22 883
- Wiesław Różacki – Prezes Zarządu	–	10 000	–	10 000
- Jerzy Thamm – Wiceprezes Zarządu	8 433	–	–	8 433
- Eugeniusz Myszka – Wiceprezes Zarządu	–	4 450	–	4 450
Osoby nadzorujące ELWO S.A.:	8 433	–	–	8 433
- Jerzy Thamm – Przewodniczący Rady Nadzorczej	8 433	–	–	8 433
Osoby zarządzające ELWO S.A.	–	–	–	–
Osoby nadzorujące RAFAKO ENGINEERING S.A.	–	–	–	–
Osoby zarządzające RAFAKO ENGINEERING S.A.:	–	4 450	–	4 450
- Eugeniusz Myszka – Prezes Spółki	–	4 450	–	4 450
Osoby nadzorujące PGL-DOM Sp. z o.o.:	–	4 450	–	4 450
- Eugeniusz Myszka – Przewodniczący Rady Nadzorczej	–	4 450	–	4 450
Osoby zarządzające PGL-DOM Sp. z o.o.	–	–	–	–
Osoby nadzorujące FPM S.A.:	8 433	4 450	–	12 883
- Eugeniusz Myszka Przewodniczący Rady Nadzorczej	–	4 450	–	4 450
- Jerzy Thamm Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej	8 433	–	–	8 433
Osoby zarządzające FPM S.A.	–	–	–	–

Informacje o Zarządzie i Radzie Nadzorczej jednostki dominującej

Skład Zarządu jednostki dominującej w trzecim kwartale 2008 roku nie uległ zmianie i na dzień przekazania niniejszego skonsolidowanego raportu kwartalnego przedstawia się następująco:

Wiesław Różacki	- Prezes Zarządu
Roman Jarosiński	- Wiceprezes Zarządu
Eugeniusz Myszka	- Wiceprezes Zarządu
Jerzy Thamm	- Wiceprezes Zarządu

Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej w trzecim kwartale 2008 roku nie uległ zmianie i na dzień przekazania niniejszego skonsolidowanego raportu kwartalnego przedstawia się następująco:

Krzysztof Pawelec	- Przewodniczący Rady Nadzorczej
Leszek Wysłocki	- Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Grażyna Kuś	- Członek Rady Nadzorczej
Witold Okarma	- Członek Rady Nadzorczej
Sławomir Sykucki	- Członek Rady Nadzorczej
Marek Wiak	- Członek Rady Nadzorczej
Marian Woronin	- Członek Rady Nadzorczej

Informacje o udzieleniu przez jednostkę dominującą lub przez jednostkę od niej zależną poręczeń kredytu, pożyczki lub udzieleniu gwarancji

Jednostka dominująca i jednostki od niej zależne nie udzielały w trzecim kwartale 2008 roku poręczeń kredytu, pożyczki lub gwarancji łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu, których łączna wartość stanowiłaby co najmniej 10% kapitałów własnych jednostki dominującej.

Czynniki mające istotny wpływ na wyniki do uzyskania w czwartym kwartale 2008 roku

Do czynników mających istotny wpływ na wyniki Grupy do uzyskania w czwartym kwartale 2008 roku należy zaliczyć przede wszystkim kształtowanie się kursu złotego do euro. Zanotowany na początku czwartego kwartału znaczący wzrost kursu Euro korzystnie wpływa na sytuację finansową Grupy w obszarze działalności eksportowej oraz w zakresie sprzedaży krajowej denominowanej w walutach obcych, podnosząc poziom rentowności realizowanych kontraktów.

Ponadto, zawarte przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej RAFAKO transakcje nabycia walutowych kontraktów terminowych, które zostały zakwalifikowane jako instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy, znaczące zmiany kursów walut obcych, wywołane kryzysem finansowym i walutowym mogą mieć istotny wpływ na wyniki Grupy w czwartym kwartale 2008 roku.

Istotne znaczenie będzie miała również sytuacja finansowa największych klientów Grupy. Rosnący poziom niepewności co do dalszego rozwoju sytuacji gospodarczej na świecie oraz malejący poziom zaufania na rynku międzybankowym może skutkować pojawieniem się kłopotów z terminowym regulowaniem należności handlowych Grupy.

Podpisy:

13 listopada 2008 roku Wiesław Różacki Prezes Zarządu

13 listopada 2008 roku Wiesława Skrzynecka Główny Księgowy